

Πρωτοχρονιά στη Σιβηρία. Στο εκκλησάκι του πάτερ Ιωνά

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Προχτές πήγα να δώ τον μπάρμπα – Ηρακλή Γιαβάσογλου, που τον λένε Γιαβάς-Θαλασσινόν από το κοσμογύρισμα που έκανε σ' όλη τη ζωή του. Καθότανε στη φωτιά, γιατί έκανε ψύχρα και πυρωνότανε. Φορούσε ένα καλπάκι από αστραχάν, κι είχε τρυπωμένα τόνα χέρι του μέσα στο μανίκι τα' αλλουνού. Μου φάνηκε πως βρισκόμουνα στην καλύβα κανενός Γιακούτου, στις χιονισμένες χώρες, μέσα στην Ασία. Ο μπάρμπα-Ηρακλής είναι πολύ γέρος, ως ενενηνταπέντε χρονών, μα βαστά καλά, γέρος-αγέραστος.

Άμα τον είδα ντυμένον έτσι, χαμογέλασα. Κι εκείνος μου λέγει: «Ένα μπαίγνιο είναι ο άνθρωπος. Τώρα που γέρασα κρυώνω με τούτη την τιποτένια ψύχρα. Κείνον τον καιρό που ταξιδεύαμε στα παγωμένα μέρη με τις καζάκες (έλκυθρα), το κορμί μας άναβε, κι ας κρεπάρανε οι πέτρες από το τάντανο»

Του λέγω: «Δε μου λές καμιά ιστορία, μπάρμπα-Ηρακλή, από κείνα τα μέρη;».

«Μετά χαράς να σου πώ», μου λέγει. «Σε τούτον τον μάταιον τον ντουινιά, ούλα γίνονται ιστορίες και περνούνε. Μα σήμερα θα σου πώ μιαν ιστορία καλή, και τη θυμήθηκα λίγο πρίν νάρθεις, την ώρα που άναψα τη φωτιά και μυρίσανε τα ξύλα. Με τη μυρουδιά και με τα΄ αστραχάν που φόρεσα στο κεφάλι μου, ήρθανε στο νού μου καθαρά, σαν νάτανε προχτές, κάτι πράματα ξεχασμένα, πρίν από τον Ρωσο-Γιαπωνέζικον πόλεμο. Κείνη τη χρονιά βρέθηκα... Για πες που βρέθηκα;... Στη Σιβηρία!».

Εγώ, σαν άκουσα «Σιβηρία», ενθουσιάστηκα, και τον αγκάλιασα τον μπάρμπα-Ηρακλή, που χαμογελούσε και με κοίταζε καλοκάγαθα. Με όλο που ήξερα πως είχε ταξιδέψει σ΄ όλη την υδρόγειο σφαίρα, μ΄ όλα ταύτα δεν περίμενα νάχε πάγει και στη Σιβηρία.

Πήγα δυό φορές στη Σιβηρία, μούπε, κι έχω να σου πω πολλές ιστορίες. Ήτανε κι άλλοι Ρωμιοί πηγαιμένοι σε κείνα τα μέρη. Σήμερα θα σου πώ την πιο καλή ιστορία, και μπορείς να τη γράψεις στη φημερίδα, οι μέρες πούναι. Το λοιπόν, σαν τέτοιες χρονιάρες μέρες, Χριστούγεννα και Πρωτοχρονιά, βρέθηκα, όχι μονάχα στη Σιβηρία, αλλά πέρασα και στο νησί που το λένε Σαχαλίνα. Γι αυτό σου λέγω πως η σημερινή ιστορία είναι σπουδαία από τις σπουδαίες. Στη Σαχαλίνα δεν μπορούσε να πάγει όποιος κι όποιος, γιατί εκεί πέρα βρισκότανε οι φυλακές που στέλνανε τους βαρυποινίτες απ΄ ούλη τη Ρουσία. Το λοιπόν, σ΄ αυτό το μέρος έκανα Χριστούγεννα και τα΄ αγιού Βασιλείου, κι έκλαψα, γιατί πήγα και λειτουργήθηκα σε εκκλησία! Και τι εκκλησία: Ορθόδοξη σαν τις δικές μας, με παπάδες σαν τους δικούς μας, με εικονίσματα, με ψαλμωδίες σαν τις δικές μας. Το «Πάτερ ημών», το «Κύριε ελέησον», κι άλλα γράμματα, τα λέγανε ελληνικά. Που; Εκεί που θαρρεί κανένας πως βρίσκεται στον άλλον κόσμο.

Μπόρεσα και πήγα στη Σαχαλίνα, γιατί ήμουνά τότες μαζί μ΄ έναν Ρούσο μηχανικό Αντρώποφ, που είχε άδεια να πάγει να κάνει εξέταση για πετρέλαια. Γιατί αυτό το καταραμένο νησί τι δεν βγάζει: Κάρβουνο, πετρέλαιο, χρυσάφι, σίδερο, ψάρια, γούνες, φώκες, φάλαινες... Μ΄ όλο που είναι πολύ μεγάλο, δεν έχει καμιά πολιτεία απάνω του, εξόν από πεντέξι μαζέματα καλύβες, το Ντουέκ, τα΄ Αλεξαντρόβσκ, το Ονόρ, κι ένα-δύο άλλα. Σ΄ αυτά τα μέρη βγάζανε

πετροκάρβουνο. Δουλεύανε Ρούσοι, Τάταροι, Αρμένηδες, Έλληνες και Τούρκοι, ούλοι ύποπτοι, της κοπριάς τ' άνθος. Το νησί αυτό το λέγανε καταραμένο από τις φυλακές, από τα κάτεργα, που τα λέγανε κι οι Ρούσοι Κάτοργκα. Το τι είδανε τα μάτια μου, όσον καιρό κάθισα σ' αυτόν τον τόπο, και τι σκληρά πράγματα άκουσα να λένε για τους καταδίκους, θα σου τα πώ άλλη φορά. Υπήρνανε κάτεργα σε δυό-τρία μέρη, όλα στο ίδιο σχέδιο, τα γραφεία, η εκκλησία, η αίθουσα των φυλακών, η μικρομάγαζα, κι οι φυλακές, κάτι μπουντρούμια, που

κανέννας στην καρμανιόλα, παρά νάναι ζωντανός εκεί μέσα.

Εξόν απ' αυτά που είπα, εκείνο τα' απέραντο νησί ήτανε έρημο. Από τη μεγάλη στεριά της Ταταρίας το χωρίζει ένα μπουγάζι, που έχει φάρδος από 12 έως 50 μίλια. Τον χειμώνα παγώνει αυτό το μπουγάζι, και περνάνε από την Ταταρία κρυφά Τάταροι, Μογγόλοι και άλλοι. Περνάνε από τη στεριά και αγρίμια. Περνούσανε από το νησί στη στεριά και κατσάκηδες (δραπέτες), που καταφέρνανε να φύγουνε από τα κάτεργα και γυρίζανε μέσα στα χιόνια οι δυστυχισμένοι, χωρίς θροφή, χωρίς τίποτα. Οι περισσότεροι πεθαίνανε.

Εγώ με τον μηχανικό είχαμε ξεμπαρκάρει στη Σαχαλίνα μπαίνοντας ο Δεκέμβριος. Επειδή ήμουν ορθόδοξος, με περιποιόντανε πολύ όπου πήγαινα γιατί, μ' όλο που οι πιο πολλοί ήτανε του σκοινιού και του παλουκιού, είχανε μεγάλο σέβας για τη θρησκεία. Τα Χριστούγεννα βρέθηκα σ' ένα χωριό που το λέγανε Μοτνάρ, απάνω στην ακροθαλασσιά που κοιτάζει στο τατάρικο μπουγάζι. Εκεί πέρα βρήκα κι ακόμα ένα Ρωμιό από τα μέρη της Μακεδονίας, που είχε δυό-τρία χρόνια σ' αυτό το μέρος και πήγαμε μαζί και προσκυνήσαμε στην εκκλησία. Ήτανε κανωμένη με ξύλα, αλλά στο σχέδιο ήτανε απaráλλαχτη με τις δικές μας, με κουμπέ και με καμπαναριό, με τέμπλο, με μανάλια, με όλα τα καθέκαστα σαν τις δικές μας εκκλησιές. Την είχανε στολισμένη για τα Χριστούγεννα, «Ροζντεστβό Χριστόβο». Η σκεπή της ήτανε φορτωμένη από χιόνι. Τα καλύβια τα μισά χωμένα στο χιόνι. Χιόνι! Χιόνι! Χιόνι!

Τη νύχτα, εκεί που κοιμώμουν, με ξύπνησε η καμπάνα. Νόμισα πως ονειρεύομαι, ν' ακούγω καμπάνα της εκκλησιάς μας, ύστερα από χρόνια που είχα ζήσει μέσα στις ερημιές, χωρίς καλά-καλά να βλέπω άνθρωπο. Σηκώθηκα κι έκανα τον σταυρό μου, ντύθηκα και τράβηξα κατά την εκκλησία. Τη βλέπω από μακριά και φεγγοβολούσε από τα πολυέλαια, κι από τις λαμπάδες, κι οι άνθρωποι περπατούσαν μέσα στο χιόνι με φανάρια στα χέρια, και πηγαίνανε κατά την εκκλησιά από τα καλύβια τους. Δάκρυσ! Τι είναι η θρησκεία για τον άνθρωπο!

Μπήκα μέσα, άναψα ένα κερί κι ανεσπάσθηκα την εικόνα του άγιου Παντελεήμονα. Ύστερα πήγα και στάθηκα σ' ένα στασίδι. Ο παπάς ήτανε ως σαράντα χρονών με ξανθά ανάρηα γένεια, με τ' απανωκαλύμαυκο, με το φελόνι, με το πετραχήλι, με το θυμιατό στα χέρια. Πέρασε από κοντά μου και με θύμιασε., εγώ έσκυψα, έσκυψε και εκείνος. Έλεγα πως βρισκόμουν στ' Άγιον Όρος. Οι περισσότεροι άνθρωποι ήτανε γονατιστοί, με το κεφάλι σκυμμένο στη γή. Διάφορες φυσιογνωμίες, λογιών-λογιών ράτσες, Ρούσοι στρατιώτες, Τάταροι, Μογγόλοι, Οροχόνιοι, Γκόλντοι, Κοζάκοι. Είδα και κάτι ανθρώπους αλλοιώτικους. Ήτανε κοντόσωμοι και με μικρά ποδάρια, τριχωτοί σαν ουραγκουτάγκοι. Τα πρόσωπά τους δεν φαινότανε από τα μαλλιά, από τα μουστάκια κι από τα γένεια. Στεκόντανε συμμαζεμένοι σαν φοβισμένοι, ήσυχοι, ταπεινοί. Μου είπανε πως τους λέγανε Άϊνος, και πως ήτανε ντόπιοι της Σαχαλίνας, οι πιο αθώοι άνθρωποι που έπλασε ο Θεός. Είναι μια φυλή με τους Γιαπωνέζους, μονάχα πως οι Άϊνος βρίσκονται σε άγρια κατάσταση. Υστερώτερα έκανα γνωριμία με κάμποσους τέτοιους, ταξίδεψα και μαζί τους. Οι περισσότεροι είναι ψαράδες και κυνηγοί, κι εξόν από τη Σαχαλίνα, βρίσκονται κι απάνω στα νησιά που είναι βορεινά από τη Γιαπωνία.

Σαν απόλυσε η εκκλησία και πήρα αντίδωρο, δεν ήθελα να φύγω, τόσο με τραβούσε η εκκλησιά. Καταλάβαινα σαν να βρισκόμουν στον τόπο μου με τους δικούς μου. Επειδής ήμουν νεοφερμένος, ήρθανε κοντά μου κάμποσοι ντόπιοι και με ρωτούσανε από τι έθνος είμαι, από πού ήρθα και για ποια δουλειά. Φχαριστηθήκανε πολύ που ήμουν Έλληνας, «Γκρέκ όρτοντόξ», και με καλέσανε να πάγω στα σπίτια τους. Κι οι στρατιώτες ακόμα, που ήτανε άγριοι και απότομοι, κι αυτοί μου μιλούσανε γελαστοί. Κατά βάθος, όλοι ήτανε καλοί άνθρωποι.

Τους είπα πως θα φεύγαμε την άλλη μέρα για τα βορεινά της Σαχαλίνας, για τη δουλειά μας. Μούπανε, πως εκεί που θα πάγω, βρίσκεται ένας άγιος άνθρωπος, ένας καλόγερος, «μονάχα», λεγόμενος πάτερ Ιωνάς, που ζεί σ' εκείνην την έρημο πολλά χρόνια, και πως δεν τρώγει τίποτα, και πως σ' αυτόν πηγαίνουνε όσοι νησιώτες θέλουνε να ξομολογηθούνε, για να τους βλογήσει να μη πάθουνε κακό στη θάλασσα και στη στερηιά, καθώς και όσοι κατάδικοι τύχει να δραπετέψουνε από τα κάτεργα, σ' αυτόν καταφεύγουνε να τους προστατέψει από τους στρατιώτες, επειδής οι στρατιώτες κι οι άνθρωποι του τσάρου φοβούνται να τον αγγίξουνε, γιατί όποιος τον αγγίξει ή του αντιμιλήσει, πεθαίνει. Και πως αυτός ο ασκητής είχε ένα καράβι, και μ' αυτό κυκλόφερνε ένα γύρω στο νησί, και γλύτωνε όσους κατσάκηδες (δραπέτες) εύρισκε να κινδυνεύουνε να πνιγούνε μέσα σ' εκείνες τις φουρτουνιασμένες θάλασσες, επειδή φεύγανε με παλιόβαρκες.

Την άλλη μέρα φύγαμε με τον κυρ-Αντρώποφ. Περπατήσαμε δύο μερόνυχτα καβάλλα στ' άλογα, σε κάποια μέρη πιο έρημα απ' όσα είχα ιδωμένα. Δεν συναπάντησαμε μηδέ έναν άνθρωπο, μηδέ μια καλύβα. Τίποτα! Τέλος φτάξαμε σ' ένα μέρος, απ' όπου είδαμε τη βορεινή θάλασσα που τη λένε Θάλασσα του Οκχότς, κι είδαμε τον βορεινόν κάβο της Σαχαλίνας, μια μύτη από άμμο, τον κάβο-Μαρία. Εκατομμύρια πουλιά πετούσανε απάνω από την ακροθαλασσιά, και μας ξεκουφαίνανε με τις φωνές τους. Σαν φτάξαμε κοντήτερα, είδαμε απάνω στην ακρογιαλιά έναν μεγάλο σταυρό στημένον απάνω σ' έναν βράχο, και κανωμένον από δύο δέντρα σταυρωμένα. Πήγαμε κοντά και διαβάσαμε γραμμένα στα ρούσικα «Δόξα εν υψίστοις Θεώ και επί γης ειρήνη εν ανθρώποις ευδοκία». Απομείναμε αμίλητοι, κοιτάζοντας αυτόν τον σταυρό που στεκότανε μέσα σε κείνη την ερημιά. Βγάλαμε τα καλπάκια μας, κάναμε τον σταυρό μας και τον ανασπασθήκαμε με ευλάβεια.

Ακόμα θυμάμαι πως απομείναμε βουβοί κάμποση ώρα από τη μεγαλοπρέπεια που είχε εκείνη η άγρια τοποθεσία. Πέρα άπλωνε η βορεινή θάλασσα αφρισμένη, νερό ατελείωτο και έρημο. Αποπίσω μας ήτανε ένα πυκνό δάσος. Μπροστά μας

φαινότανε ο κάβο-Μαρία, μια μύτη άμμο. Ο άμμος άπλωνε ολόγυρα στον κάβο, γιατί όπως φαίνεται, τον σκορπούσανε και τον στοιβιάζανε οι φοβεροί αγέρηδες που ερχόντανε από τον βόρειον ωκεανό, κι ήτανε αυτός ο άμμος κύματα-κύματα, σαν τη θάλασσα, και τόσο βαθύς, που βουλιάζαμε, εμείς και τα άλογα.

Σαν περάσαμε τον άμμο κι ανηφορίσαμε λίγο, είδαμε ένα παληό σπίτι κανωμένο από δέντρα, που να είχανε μαυρισμένα η βροχή, το χιόνι κι ο αγέρας. Στη βορεινή μπάντα είχε έναν μικρόν πύργο μ' έναν σταυρό στην κορφή του.

Πήγαμε κοντά στην πόρτα και χτυπήσαμε. Μα κανένας δεν ακούσθηκε από μέσα. Πιάσαμε και φωνάξαμε, και τότε φανερωθήκανε δυό-τρεις Άϊνος που καθότανε πίσω από το σπίτι, στ' απάγκειο, για να φυλαχθούνε από τον αγέρα, και μας είπανε τσάτρα-πάτρα πως ο ασκητής έλειπε με το καράβι, και πως τον περιμένανε κι αυτοί να τους βλογήσει. Μας είπανε να περάσουμε μέσα στο σπίτι και να μείνουμε ως νάρθει ο καλόγερος, γιατί φχαριστιότανε πολύ όποτε εύρισκε ξένους στο σπίτι του, που ήτανε πάντα ανοιχτό.

Για να μην τα πολυλογούμε, καθήσαμε δυό μέρες στο σπίτι. Την Τρίτη μέρα τα χαράματα, μας ξυπνήσανε οι σκύλοι που είχανε οι Άϊνος. Σαν βγήκαμε έξω, είδαμε μια σκούνα που φουντάριζε και μάζευε τα πανιά της. Σε λίγο βγήκανε με τη βάρκα τρείς νοματαίοι, κι ερχόντανε κατά το σπίτι. Μπροστά πήγαινε ένας καλόγερος ψηλός κι αδύνατος σαν σκέλεθρο. Σαν πήγαμε κοντά του, σκέπασε τη σκούφια του με το επανωκαλύμμακο, και μας βλόγησε. Τα γένεια του ήτανε ανάρηα κι άσπρα.

Μέσα στο σπίτι είχε μια εκκλησιά πολύ μικρή. Εκεί λειτουργηθήκαμε την Πρωτοχρονιά, γιατί ο πάτερ Ιωνάς ήτανε ιερομόναχος, «ότετς Γιονάς». Τι να σου πω κυρ-Φώτη, εσύ που αγαπάς τα θρησκευτικά! Τέτοια λειτουργία δε μπορώ να την παραστήσω! Ο πάτερ Ιωνάς έψελνε, κι ολοένα έλεγε «άγιος Βασίλιε», και θαρρούσες πως λειτουργούσε ο ίδιος ο άγιος Βασίλειος. Πού; Στη Σαχαλίνα, στον κάβο-Μαρία! Όξω φυσομανούσε ο αγέρας με το χιόνι, κι ακουγότανε το βογγητό της θάλασσας. Μέσα είμαστε: εγώ, ο Αντρώποφ, ένας Μογγόλος που είχε τάλογα, κι οι τρείς Άϊνος. Τα κονίσματα, όπως μούπε ο καλόγερος, ήτανε αγιορείτικα. Ο ίδιος ο πάτερ Ιωνάς είχε κάνει στ' Άγιον Όρος, στα Καρούλια, και μιλούσε τα ελληνικά. Είχε κι έναν γέροντα Γερόντιο απ' τ' Αϊβαλί, κι έλεγε πως ήτανε άγιος. Σαν γύρισε στη Ρουσία, πήγε σ' ένα μοναστήρι κοντά στο Τόμσκ. Μα σαν έμαθε τι μεγάλη δυστυχία ήτανε στη Σαχαλίνα με τα Κάτοργκα, αποφάσισε να αφιερώσει τη ζωή του για να ανακουφίσει εκείνους τους δυστυχισμένους. Είχε 40 χρόνια στη Σαχαλίνα. Αυτός έκανε Χριστιανούς τους Άϊνος. Οι κακόμοιροι φιλούσανε τα χέρια μου και λέγανε χαρούμενοι δείχνοντας με «Ορτοντόξ! Ορτοντόξ!». Σ' όλη τη λειτουργία έκλαιγα, εγώ που πέρασα του λιναριού τα πάθη χωρίς να δακρύσω.

Αναρτήθηκε από [Περιοδικό ΕΝΔΟΝ](#)

Πηγή: iereasanatolikisekklesias.blogspot.com